

Nr 552.

Av herr **Bengtsson** i Kullen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, angående anslag till medicinalstyrelsen.

I besparingssyfte förutsatte socialministern i årets statsverksproposition under femte huvudtiteln sid. 66, att det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen för budgetåret 1934/1935 skulle nedsättas med 6,000 kronor på så sätt, att vissa styrelsens utgifter skulle utgå av fonden för apoteksinnehavares pensionering.

Med anledning av denna socialministerns uppgift yrkade jag i motion nr 182 vid årets riksdag, att anslaget till medicinalstyrelsen skulle »minskas med de belopp som skäligen kunna överflyttas från nämnda anslag och bestridas av medel från fonden för apoteksinnehavares pensionering».

Nu retirerar emellertid socialministern i ärendet vid framläggandet av Kungl. Maj:ts proposition nr 177, sid. 11 o. f., samt vill skjuta saken på framtiden genom att överlämna frågan till utredning av 1931 års apotekssakkunniga.

Här föreligger dock en besparingsåtgärd för statsverket, vilken kan bli av betydelse för statsfinanserna, och som därför ingalunda bör förbigås.

Initiativet till förslaget »om överflyttande på fonden för apoteksinnehavares pensionering av vissa utav statsverkets kostnader» har tagits av medicinalstyrelsen själv. Då det för frågans bedömande kan vara av betydelse taga del av styrelsens motivering till sitt förslag återgiver jag här styrelsens skrivelse av den 12 december 1933 till Kungl. Maj:t. Skrivelsen jämte tillhörande protokoll lyda:

»Till KONUNGEN.

Då det ansetts angeläget att medicinalstyrelsens anslag under innevarande statsfinansiella läge i möjligaste mån nedbringas, får medicinalstyrelsen föreslå, att vissa utgifter för apoteksväsendet, som för närvarande bestridas av detta anslag, i stället måtte utgå av fonden för apoteksinnehavares pensionering m. m.

Denna fond tillkom enligt föreskrifter i brev till styrelsen den 25 februari 1921, vari Eders Kungl. Maj:t förordnat att, för bildande av en fond för apoteksinnehavares pensionering, innehavarna av vissa i brevet uppräknade apotek, vilka tilldelats privilegier efter ikraftträdandet av kungl. kungörelsen den 27 oktober 1899 angående skyldighet för innehavare av apoteksprivilegier att mot pension vid viss ålder avstå privilegierna m. m., skulle från och med år 1921 tills vidare årligen erlägga avgifter till vissa i brevet angivna belopp. Med upphävande av bestämmelserna i nämnda brev meddelade Eders Kungl. Maj:t sedermera i brev till styrelsen den 15 oktober 1926 vissa ändrade föreskrifter i fråga om de avgifter, som apoteksinnehavare hade att inbetala till ifrågavarande fond.

Sedan därefter fråga uppstått om användning för vissa andra ändamål av de avgifter, som sålunda inbetalades till fonden, förordnade Eders Kungl. Maj:t genom brev till styrelsen den 31 augusti 1928, att de avgifter till fonden för apoteksinnehavares pensionering, som enligt nyssnämnda brev den 15 oktober 1926 eller senare stadganden skulle av apoteksinnehavare, vilka efter den 8 augusti 1920 erhållit eller framdeles erhöle privilegium på apotek, inbetalas för tid efter den 1 juli 1928, finge i enlighet med Kungl. Maj:ts bestämmelser tagas i anspråk jämväl för bidrag till mindre bärkraftiga apotek ävensom för beredande av pension åt å apotek anställd personal samt åt apoteksinnehavares, pensionerade apoteksinnehavares, å apotek anställd personals och pensionerad sådan personals änkor och barn.

I den mån apoteksinnehavarna enligt nämnda föreskrifter hava att av inkomsterna av den apoteken tillförsäkrade läkemedelsförsäljningen inom landet erlägga avgifter till nämnda fond, användas dessa avgifter således uteslutande för ändamål, som hava samband med apoteksväsendet, nämligen dels subvention av mindre bärkraftiga apotek och dels pensionering av apotekens innehavare och personal samt av dessas efterlevande änkor och barn. Det kan också utan tvekan anses vara fullt riktigt, att inkomsterna av läkemedelsförsäljningen böra användas allenast för ändamål, som avse apoteksväsendets bästa. Användning för annat ändamål av dylika inkomster skulle nämligen innebära en extra beskattning av de sjuka personer, från vilka dessa inkomster ytterst härröra. Däremot får det anses vara befogat att inkomsterna av läkemedelsförsäljningen få disponeras för förutom ovan angivna ändamål vissa statliga utgifter, som avse apoteksväsendet. Härvid skulle närmast ifrågakomma de kostnader, som bestridas av medicinalstyrelsens anslag dels jämlikt Kungl. brev den 2 juni 1933 angående ersättning till dem, som av styrelsen förordnas att inspektera apoteksinrättningarna inom större eller mindre delar av riket, dels såsom ersättning jämlikt Kungl. brev den 3 december 1915 åt den nämnd, som enligt föreskrifter i samma brev har att avgiva yttrande angående ansökningar till privilegium på apotek (apotekarbefordringsnämnden), dels såsom ersättning enligt Kungl. brev den 30 juni 1922 åt de två personer, som styrelsen enligt samma brev bemyndigats tillkalla för att tillika med av apotekarsocieteten utsedda delegerade inom styrelsen biträda med granskning av läkemedelspriser och bestämmande av ändringar i medicinaltaxan (medicinaltaxe revisorerna). Utöver nu angivna kostnader för apoteksväsendet utgå av styrelsens anslag jämväl avlöningar till befattningshavare å styrelsens apoteksbyrå, en byråchef, en notarie, ett kanslibitråde och en amanuens. Med hänsyn till dessas ställning såsom ordinarie eller extra befattningshavare i statens tjänst finner styrelsen det icke vara lämpligt, att deras avlöningar skola bestridas av andra medel än direkta statsmedel. Styrelsen finner sig ej heller böra förorda, att kostnaderna för statens farmaceutiska laboratorium, vilket enligt den 29 juni 1926 (S. F. S. nr 374) fastställd instruktion har att bland annat utföra kontrollundersökningar av sådana i bilaga III vid apoteksvarustadgan upptagna, såsom läkemedel allmänt använda varor, vilka icke skola anses såsom apoteksvaror, gäldas av pensionsfondens medel. Då fråga är om vilka kostnader kunna lämpligen överföras från statsanslag till ovannämnda pensionsfond anser sig styrelsen därför böra inskränka sig till ovannämnda kostnader för apoteksinspektioner, apotekarbefordringsnämnden och medicinaltaxe revisorerna. Kostnaderna för de sistnämnda utgå med 2,000 kronor för år av det belopp av den i styrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till avlöningar till icke ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet m. m., som Eders Kungl. Maj:t genom brev den 19 maj 1933 anvisat till extra befattningshavare m. m. För övriga ifrågasvarande kostnader har i sistnämnda brev av berörda anslagspost anvisats ett

särskilt belopp å högst 4,100 kronor (för apoteksinspektioner och apotekarbefordringsnämnden). Sammanlagt kunna således ifrågavarande från nämnda anslagspost utgående kostnader beräknas uppgå till cirka 6,000 kronor för år. Härtill komma rese- och traktamentsersättningar till apoteksinspektörerna och medlemmarna av apotekarbefordringsnämnden, vilka ersättningar under budgetåret 1932/1933 uppgått till 3,593 respektive 423 kronor eller sammanlagt omkring 4,000 kronor. Om ifrågavarande kostnader tillsammans cirka 10,000 kronor skulle framdeles gäldas av fonden för apoteksinnehavares pensionering, vilken fond för närvarande uppgår till cirka 11 miljoner kronor och till vilken årligen inbetalas avgifter till belopp av cirka 1,000,000 kronor, torde därmed icke uppstå någon risk i fråga om fondmedlens tillräcklighet för övriga därmed avsedda ändamål. Ej heller torde en sådan överflyttning vara av nämnvärd betydelse för frågan om läkemedlens förbilligande.

För styrelsens anslag skulle en överflyttning av ifrågavarande kostnader till nämnda fond medföra, att den i styrelsens ordinarie stat uppförda anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare m. m. och därmed styrelsens anslag i dess helhet kunde nedsättas med 6,000 kronor. Den minskning av belastningen på den i styrelsens stat upptagna anslagsposten till reseersättningar, som överflyttning av ovannämnda resekostnader skulle medföra, torde däremot, med hänsyn till att nämnda anslagspost under budgetåret 1932/1933 belastats med över 29,000 kronor, icke böra föranleda, att sistnämnda anslagspost nedsättes till lägre belopp än det belopp av 22,000 kronor, vartill densamma upptagits i innevarande års stat.

Under återopande av vad ovan anförts får styrelsen föreslå, att Eders Kungl. Maj:t måtte

dels föreskriva att de avgifter, som enligt ovannämnda brev till medicinalstyrelsen den 15 oktober 1926 eller senare stadganden skola av apoteksinnehavare, vilka efter den 8 augusti 1920 erhållit eller framdeles erhålla privilegium på apotek, inbetalas för tiden efter den 1 juli 1934, må tagas i anspråk jämväl för utgifter för inspektion av apoteksinrättningar, för apotekarbefordringsnämnden och för granskning inom medicinalstyrelsen av läkemedelspriser och bestämmande av ändringar i medicinaltaxan,

dels föreskriva att nu nämnda utgifter må från och med den 1 juli 1934 bestridas av dylika avgifter,

dels ock i händelse av bifall härtill föreslå riksdagen att från och med den 1 juli 1934 nedsätta den i styrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet m. m. med 6,000 kronor.

I handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, deltagit byråchefen Matérn.

Utdrag av styrelsens protokoll denna dag, innehållande i ärendet anmäld skiljaktig mening, bifogas härmed.

Underdånigst

Stockholm den 12 december 1933.

Utdrag av Kungl. Medicinalstyrelsens protokoll den 12 december 1933.

Närvarande:

Herr generaldirektörens ställföreträdare, medicinalrådet Edén, herr byråchefen von Dardel, föredragande, och herr byråchefen Matérn.

S. D.

Föredrog byråchefen von Dardel ärende angående vissa från medicinalstyrelsens anslag utgående kostnader för apoteksväsendet, och beslöt styrelsen skrivelse till Konungen på sätt, registraturet utvisar (exp. nr 2232).

Mot detta styrelsens beslut anmälde byråchefen Matérn skiljaktig mening sålunda: 'De till fonden för apoteksinnehavares pensionering m. m. från vissa apotek utgående avgifterna hava beräknats så att de jämte fondens kapital skola vara tillräckliga för fullgörande av fonden åliggande skyldigheter. Om fonden skall belastas med ytterligare utgifter torde därför dess inkomster böra ökas i samma mån genom att apotekens avgifter till fonden höjas. Det belopp av 10,000 kronor årligen, som nu föreslagits skola bestridas ur fondens medel, torde visserligen icke vara av någon avsevärd betydelse för apotekens ekonomi och därigenom för frågan om sänkning av läkemedelspriserna. De skäl, som nu anföras för att vissa utgifter för apoteksväsendet, vilka för närvarande betalas av statsmedel, i stället skola bestridas av pensioneringsfonden, kunna emellertid anföras för att jämväl andra statsutgifter av liknande art t. ex. kostnaderna för de årliga apoteksvisitationerna överflyttas på fonden. Fondens utgifter för dylika ändamål skulle därigenom kunna bli va av den storlek, att de märkbart inverkade på möjligheten av att förbilliga läkemedlen. Jag kan därför icke biträda Styrelsens beslut att föreslå överflyttande av vissa statsutgifter på apotekarpensioneringsfonden, innan apotekssakkunniga av år 1931 slutfört sitt uppdrag i fråga om läkemedlens förbilligande.

In fidem:
Félix Peyron.»

Medicinalstyrelsen påpekar, som synes, att det får »anses vara befogat, att inkomsterna av läkemedelsförsäljningen få disponeras för förutom ovan angivna ändamål vissa statliga utgifter, som avse apoteksväsendet».

Socialministern omnämner bland annat i nu föreliggande proposition nr 177, sid. 11 nederst, att samtliga avgivna yttranden gå »i avstyrkande riktning». Tager man så del av statskontorets yttrande, framgår därav, att statskontoret visserligen instämmer i uppskovsyrkandet, men att statskontoret »icke vill i princip ställa sig avvisande till tanken, att ifrågavarande fond i vidgad omfattning tages i anspråk». Statskontorets utlåtande lyder nämligen:

»Statskontoret finner starka skäl tala för att frågan, huruvida och i vad mån den s. k. apotekarpensioneringsfonden bör anlitas för tillgodoseende av nya utgiftsändamål, upptages till avgörande först sedan apotekssakkunniga av år 1931 verkställt dem anförtrodd utredning angående läkemedelspriserna och därmed sammanhängande spörsmål. Dessförinnan läser frågan nämligen icke kunna i hela dess vidd överblickas. Med hänsyn härtill finner statskontoret, — som icke vill i princip ställa sig avvisande till tanken att ifrågavarande fond i vidgad omfattning tages i anspråk — det mindre lämpligt att nu taga ställning till förslaget, att kostnaderna för de av medicinalstyrelsen angivna utgiftsändamålen — vilka kostnader hittills bestritts från anslagsposter å styrelsens ordinarie avlöningsstat — böra anvisas att från och med den 1 juli 1934 utgå av avgifter, som inflyta till nämnda fond. Ämbetsverket vill emellertid erinra om att — vid beräkningen i årets statsverksproposition av ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen för nästa budgetår — hänsyn tagits till den anslagsminskning, som skulle följa av ett biträdande av medicinalstyrelsens förslag. Stockholm den 12 februari 1934.

Evert Björn.

K. Bergendal.

/E. Regnér.»

Den av mig i motion 182 påkallade utredningen i ifrågavarande ärende synes mig ur besparingssynpunkt alltjämt vara av betydelse för statsverket.

Med åberopande av vad jag här anført, får jag härmed hemställa, att riksdagen behagade besluta,

att med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 177 i riksstaten för budgetåret 1934/1935 anslaget till medicinalstyrelsen i första hand minskas med de tidigare i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln av Kungl. Maj:t föreslagna 6,000 kronor; samt

att dessa 6,000 kronor skola i enlighet med Kungl. Maj:ts omnämnda tidigare förslag bestridas av medel ur fonden för apoteksinnehavares pensionering.

Stockholm den 6 mars 1934.

Emil Bengtsson.
